

Egil Olli sáhkavuorru Sámi giellagáldu rahpamis 20.02.2013

Ráhkis Sámi giellagáldu bargit, Sámedikkiid ovddasteaddjit ja earát!

Viimmat lea bohtán dat beaivi go beassat álggahit dán prošeavtta man leat guhka plánen. Dát lea stuorámuš prošeakta maid Sámi Parlamentáralaš Ráđđi goassege lea álggahan. Sámegielaid nannet ja ovddidit lea ge dat suorgi maid Sámi Parlamentáralaš Ráđđi vuoraha eanemusat, go min giella lea nu divrras midjiide.

Lea leamaš guhkes proseassa joavdat dohko gosa leat joavdan dál. 2007` s ásahii Sámi Parlamentáralaš Ráđđi bargujoavkku mii galggai buktit evttohusa movt giellaovttasbarggu galggašii ođđasit organiseret. Bargujoavku gárvvistii raportta borgemánus 2008` s ja Sámi Parlamentáralaš Ráđđi meannudii raportta čoahkkimis golggotmánus seamma jagi. Sámi Parlamentáralaš Ráđđi bivddii Sámedikkiid čuovvolit bargujoavkku raporta mas lei evttohus mot giellaovttasbarggu galgá organiseret.

Suoma Sámediggi čađahii ovdaprošeavtta 2011` s gos prošeavtta organiseren čielggaduvvui ja gos doarjjaohcamušat Interreg Davvi-programmii ráhkaduvvojedje.

Dan áigodagas lea ášši leamaš mángii gieđahallamis sihke dain iešguđetge Sámedikkiid stivrrain, dievasčoahkkimiin ja Sámi Parlamentáralaš Ráđdis. Dát proseassa lea ádjánan, muhto seammás dat lea leamaš dárbu geavahit dan mađe guhkes áiggi dákkár stuora prošeavtta hábmet ja dasa háhkat doarvái ruhtadeami.

Sámi giellagáldui gullet giellafágalaš barggut, nugo giellagáhtten, giellaovddideapmi, terminologijabarggut ja giellanormeren. Juste dákkár doaimmat leat ge hui dehálaččat ahte dat dahkkojit davviriikkalaš ovttasbarggus.

Suoma, Norgga ja Ruota sámedikkiin mii bargat sullii seamma giellafágalaš bargguid. Barggut leat muhtun muddui ovttaláganat, muhto muhtun muddui maiddái iešguđetláganat. Hástalussan lea organiseret ja ovttastit daid resurssaid, mat iešguđetge Sámedikkis leat, vai buoremus lági mielde sáhtta sámegiela ovddidit. Dán hástalusa áigut dál čoavdit dainna davviriikkalaš giellaovttasbargguin.

Sámi Parlamentáralaš ráđđi lea guhkit áiggi juo oaidnán dárbbu nannet giellaovttasbarggu earret eará vuoi tearbma- ja normerenbarggut galggaše šaddat beaktileabbon go odne. Buot sámegielain lea nuorra čállingiella, ja muhtumat eai leat vel ožžon iežaset čállingiela. Dan dihte lea stuora dárbu vuoruhit tearbmabarggu, normerenbarggu ja eará giellafágalaš bargguid.

Min gielladilli lea hui rašši, earenoamážit iešguđet riikkaid riikagielaidektui. Sámegielat báidnojuvvojit jođánit riikagielain. Dan geažil lea dehálaš ovttasbargat riikkarájáid rastá, easttadandihti ahte sámegielat ovdánit iešguđet guvlui. Vearrámus boađus dás sáhtta leat ahte gielat šaddet nu iešguđetláganat ahte eat gulahala šat sámegielain riikkarájáid rastá. Dat gal livččii duođai váivves dilli jus nu geavašii.

Davviriikkalaš sámeministariid ja sámedikkiid oktasaščoahkkimis skábmamánu diibmá, loktejin dán ovttasbarggu áššiin. Doppe mii, sámediggepresideanttat, muitaleimmet sámeministariidda dán dehálaš barggu maid leat álggahan, ja makkár vuordámušat mis leat. Jus dát ovttasbargu galgá šaddat bastevažžan, de mii dárbbášit veahki almmolaš eisseváldin. Mun lohpidan ahte mii áigut garrasit bargat dan ala ahte oažžut dan ruhtadeami mii lea dárbbášlaš vuoi giellaovttasbargu šaddá bastevaš doaibman.

Mun dieđán ahte sámi servvodagas leat stuora vuordámušat dán prošehtii. Ollu tearbmalisttut galget guorahallojuvvot ja dohkkehuvvot. Normerenbarggut leat bázahallan. Dál leat mis bargonávccat ja gelbolašvuolta dustet daid bargguid mat bohtet, ja maiddái guorahallat ja gávnnahit makkár giellafágalaš bargguide de dehálaš bidjat návccaid.

Dii, geat lehpēt välljejuvvon bargat Sámi giellagáldus, beassabehtet leat mielde hábmeme giellaovttasbarggu boahte áiggi. Mus lea stuora doaivva ahte dii lihkestuvvabehtet, go dis lea hirbmat ollu gielalaš gelbolašvuolta já dáhttu bargat dan buoremus min gollegiela ovddas.

Háliidan loahpas sávvat prošektajođiheadjái, Ánne-Márjá Maggai, ja buohkaide didjiide geat bargabehtet dáinna proševttain, ja midjiide earáide maid, hui ollu lihkku dáinna dehálaš bargguin. Mun illudan oaidnit ja gullát barggu bohtosiid go dat áigi boahtá.

Dáiguin sániiguin lean dal rahpan Sámi giellagáldu proševtta!

Lihkku bargguin ja giitu beroštumi ovddas!